

Криворотько Анастасія Олександрівна

Студентка групи ДК-16м-1, Vкурс, спеціальність «Спеціальна освіта»
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
asyast25@gmail.com

Гладуш Віктор Антонович

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки та корекційної освіти
Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара
viktor.gladush@i.ua

СЕКСУАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ЯК ПСИХОЛОГО- ПЕДАГОГІЧНИЙ ФЕНОМЕН

Анотація. Розкрито сутність сексуального здоров'я людини. Висвітлено наслідки відхилень стану сексуального здоров'я. Визначено шляхи підтримки репродуктивного здоров'я старшокласників. Надано перелік наукових досліджень визначеної проблеми. У перспективі наших досліджень: розробка нових програм щодо статевого виховання, як одного із складових зміцнення репродуктивного здоров'я нації.

Ключові слова: сексуальне здоров'я; психофізичні порушення; статеve виховання; психосексуальний розвиток.

Постановка наукової проблеми та її значення. Щоденно зростає цінність здоров'я людини як основи її життєдіяльності. Але у нинішній час в Україні склалася несприятлива ситуація зі здоров'ям підлітків, основними причинами якої є: недостатня моральна стійкість у сфері міжстатевих стосунків, брак необхідних знань у сфері здоров'я, нездатність дорослих надати допомогу і відповісти на запитання, які постають перед кожним підлітком. Відбувається поступове вивільнення уявлень про стереотипи статево-рольової поведінки. У дітей з'являються нові цінності, необмежені можливості, більше вибору, ті речі, які були неприпустимими раніше, зараз стають нормою. Молодь сприймає реальність і закони по-іншому, все швидше і швидше стають дорослими. А пропаганда в засобах масової інформації зразків поведінки «справжніх чоловіків і жінок» і відсутність науково обґрунтованої та впроваджуваної програми статевого виховання, призводять до формування у підлітків неадекватних уявлень про статево-рольову поведінку. Це призводить

до основної проблеми – зниження віку початку неповнолітніми статевого життя, що в свою чергу призводить до:

- Зростання проституції серед неповнолітніх через зниження моральності та сексуальної розбещеності;
- Розповсюдження захворювань, що передаються статевим шляхом, зокрема й СПІД;
- Збільшення випадків небажаної вагітності серед дівчат шкільного віку, результатом яких є аборти (наслідками абортів часто є різні запальні захворювання жіночої статевої системи, гормональні порушення, ускладнення перебігу подальших вагітностей, безпліддя, онкологічні захворювання та навіть смерть) або юне материнство. Діти цих неповнолітніх матерів частіше з'являються на світ передчасно, мають при народженні малу вагу або вади: сліпоту, глухоту, розумову відсталість, гіперактивність чи матимуть церебральний параліч, хронічні респіраторні захворювання.

Саме тому серед проблем сьогодення постає питання підтримки сексуального здоров'я підростаючого покоління, яке є невід'ємним компонентом здоров'я людини в цілому.

Суть сексуального здоров'я зводиться до здатності насолоджуватися статевим життям і контролювати сексуальну поведінку відповідно до норм соціальної й особистої етики, свободу від страху, неадекватних уявлень про людську сексуальність та інших психологічних факторів, що спотворюють сексуальні реакції і стосунки. А проблема сексуального здоров'я дітей з порушеннями психофізичними розвитку заслуговує особливої уваги у зв'язку з їх неможливістю достатнього засвоєння досвіду моральної поведінки, вміння орієнтуватися на етичні еталони і норми взаємин.

Метою статті є з'ясування стану та причин відхилень сексуального здоров'я у дітей з психофізичними порушеннями.

Аналіз останніх досліджень цієї проблеми. Ще в першій половині ХХ ст. питання дитячої сексуальності і впливу середовища на її формування ґрунтовно

дослідив П. Блонський [1]. Цінними є розвідки С. Рубінштейна, який прийшов до висновку, що у багатьох розумово відсталих підлітків передчасно пробуджуються статеві сексуальні потреби та інтереси [2].

У подальшому ця проблема частково висвітлювалася у працях вітчизняних учених, зокрема, Н. Белопольської, Г. Васильченко, А. Веселкова, А. Вольтфогель, Д. Ісаєва, В. Кагана, І. Кона, О. Нагаєвої, Л. Шипіциної. Важливим є дослідження Л. Столярчук, у якому виділено кілька чинників, які викликають передчасний статевий потяг у дітей молодшого шкільного віку [1].

У сучасній науковій літературі проблемі статевого виховання та репродуктивного здоров'я присвячені праці А. Адаменко, І. Бабюк, О. Бацилової, В. Безпалька, Н. Бенюх, Н. Гойди, Н. Зимівець, О. Кузнєцова, В. Куочки, В. Левицького, І. Назарової, А. Нагорної, Н. Никоненко, Н. Посипкіної. Зокрема, О. Петрунко розглянув умови успішного статевого та сексуального виховання підлітків в умовах сьогодення [3].

Зарубіжні дослідники Дж. Келлі, Дж. Ольсен, Б. Стронг розглядають особливості проявів сексуальності та психосексуального розвитку людей з різними видами інвалідності, у тому числі й з розумовою відсталістю. Г. Кретнер, К. Поппе, Дж. Холл указують на те, що в підлітків із порушенням інтелекту значно менше, ніж у здорових однолітків, знань про статеві відносини та сімейне життя [1].

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Сексуальне здоров'я – це один із компонентів репродуктивного здоров'я. Щоб сформулювати у дитини уявлення про сексуальне здоров'я нам знадобиться розглянути один із напрямів статевого виховання, а саме формування здорового способу життя способом роз'яснення залежності репродуктивного здоров'я, сексуальності та батьківства від таких шкідливої звички, як статева розпуста. Саме статеве виховання дає можливість уникнути інфекційних захворювань, що передаються статевим шляхом [3].

За твердженням Дж. Холл, розумово відсталі діти виявляються менш обізнаними в питаннях статевих стосунків порівняно зі своїми здоровими однолітками, оскільки такого виду інформацію вони отримують здебільшого від товаришів по навчанню, а батьки, не отримуючи від дітей запитань на ці теми, вважають, що в них немає відповідних інтересів і утримуються від їх обговорення. У результаті розумово відсталі підлітки частіше залучаються до гомосексуальних зв'язків, піддаються збоченим діям і контактам. Це відбувається також через те, що розумово відсталим старшокласникам важко самостійно й адекватно сприймати та осмислювати потрібну інформацію, їм важко засвоїти спектр питань у міжстатевих стосунках, тому “природний” механізм передачі таких знань утруднений [2].

Грамотно й етично побудований процес статевого виховання дає змогу підвищити рівень грамотності дітей і підлітків у сфері статевої гігієни та сексуального розвитку. З огляду на це статева просвіта повинна ґрунтуватися на принципах об'єктивності, правдивості та науковості у висвітленні всього діапазону питань, пов'язаних із репродуктивною функцією людини, інтимними стосунками; роз'яснення складних для розуміння питань повинно впливати з усталених законів природи і суспільства і бути з ними в гармонії.

Статеве виховання повинно проводитися безперервно з урахуванням психосексуального розвитку дитини: батьки – дошкільний заклад – школа – вищий навчальний заклад. Головне, не пропустити той час, коли потрібно розпочати статеve виховання дитини [3].

У статевому вихованні старшокласників із вадами розвитку важливо зосередитися на формуванні моральних “гальм”, які б запобігали відхиленням від норми у статевої поведінці, підготовці до сімейного життя. Передусім слід виховувати в учнів повагу до себе, до чоловічої та жіночої гідності. Самоповага й повага до протилежної статі є тим моральним гальмом, яке регулює взаємини між статями. Найінтенсивнішу виховну роботу слід проводити у старшому шкільному віці, коли дівчата статево дозрівають швидше і спостерігається

розрив у стосунках хлопців і дівчат, що може позначитися на ставленні до протилежної статі в майбутньому.

Спочатку підлітку надається початкове уявлення про статеве життя (ознайомлювати з протизаплідними засобами), а після він має дізнатися і про шкоду для здоров'я раннього його початку (надавати їм у повному обсязі інформацію про шляхи зараження венеричними хворобами, СНІДом, ознайомлювати з наслідками цих важких захворювань, а також роз'яснювати правила відповідальності за здоров'я та розвиток майбутнього покоління). Це знання тільки в тому випадку виявиться результативним, якщо доповнюватиме вже вироблене відповідальне ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, прагнення його зберегти [2].

У старших школярів простежується тенденція самостійно вирішувати проблеми репродуктивного здоров'я і розвитку, без допомоги досвідчених фахівців. Всю інформацію про репродуктивне життя вони у більшій мірі отримують від друзів та телепрограм, що призначені для дорослих. Тому необхідно ввести систему статевого виховання у повсякденне життя як невід'ємну частину, і як результат отримаємо зменшений рівень дитячої проституції, підліткової вагітності, абортів, народження дошлюбних дітей, поширення захворювань, що передаються статевим шляхом [3].

У перспективі наших досліджень розробка та впровадження нових засобів, методів і програм щодо статевого виховання, як одного із складових формування, збереження і зміцнення репродуктивного здоров'я нації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вівдич Ю.П. Вплив сексуальної просвіти на молодшого школяра в сучасній школі // Гуманітарний вісник - №25 [Електронний ресурс]. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Gvpkhdpi/2012_25/265_269.PDF (9.11.2016)
2. Павлюк Н.В. Статеве виховання старшокласників із розумовими вадами як складова частина здорового способу життя // Наук.вісник Волинського нац. університету ім.Л.Українки - 2010 [Електронний ресурс]. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/natural/Nvnu/ped/2010_13/R2/Pavlyuk.pdf (9.11.2016)
3. Товкун Л.П. Статеве виховання як фактор впливу на репродуктивне здоров'я // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології - №2 - 2012 [Електронний ресурс]. URL: http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/soc_gum/pednauk/2012_2/128.pdf (9.11.2016)

Криворотько Анастасія Александровна

ДК-16м-1, Vкурс, Специальное образование

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара

asyast25@gmail.com

Гладуш Виктор Антонович

доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и коррекционного образования Днепропетровского национального университета имени Олеся Гончара

viktor.gladush@i.ua

**СЕКСУАЛЬНОЕ ЗДОРОВЬЕ ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЯМИ
ПСИХОФИЗИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАК ПСИХОЛОГО-
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ФЕНОМЕН**

Аннотация. Раскрыта сущность сексуального здоровья человека. Освещены последствия отклонений в состоянии сексуального здоровья. Определены пути поддержки репродуктивного здоровья старшеклассников. Дан перечень научных исследований данной проблемы. В перспективе наших исследований: разработка новых программ по половому воспитанию, как одного из составляющих укрепления репродуктивного здоровья нации.

Ключевые слова: сексуальное здоровье; психофизические нарушения; половое воспитание; психосексуальное развитие.

Kryvorotko Anastasiia Oleksandrivna

DK-16m-1, Vcourse, special Education

asyast25@gmail.com

Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

Gladush Viktor Antonovich

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Special Education Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

viktor.gladush@i.ua

**SEXUAL HEALTH CHILDREN WITH IMPAIRED
MENTAL AND PHYSICAL DEVELOPMENT AS A
PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL PHENOMEN**

Abstract. *The essence of human sexual health is presented in the article. It is covered the consequences in a state of sexual health deviations. The ways of supporting the reproductive health of seniors and a list of scientific studies of the problem are given. The next step of our research is the development of new programs of sex education, as one of the components of reproductive health of the nation.*

Key words: *Sexual Health; psychophysical disorders; sex education; psychosexual development.*